

המשחק הכפול של ארדואן

written by דוד מ' וינברג | 05.07.2026

בימים הקרובים עתיד נשיא טורקיה רג'פ טאיפ ארדואן לארח באנקרה את מנהיגי נאט"ו. באופן בלתי נתפס, מנהיגי ארצות הברית ואירופה כבר מחממים מנועים לקראת מסע של חנופה, פינוק וחיבוק לדיקטטור הרדיקלי, האנטישמי, האנטי-מערבי והאנטי-ישראלי הארסי הזה.

ושינגטון הודיעה כי תספק לאנקרה שמונים מנועים, בשווי של יותר מ-700 מיליון דולר, עבור מטוס הקרב מתוצרתה העצמית של טורקיה. במקביל, היא שוקלת בחיוב להשיב את טורקיה לתוכנית מטוסי ה-F-35 שממנה סולקה בשנת 2019 בעקבות רכישת מערכות ההגנה האווירית הרוסיות S-400.

גם האיחוד האירופי מתחנן בפני טורקיה לשורה של חוזים כלכליים ואנרגטיים רחבי היקף, ובהם הענקת תפקיד מרכזי לטורקיה במסדרונות אנרגיה יבשתיים שידלגו על המפרץ הערבי, רוסיה וישראל.

זוהי מדיניות בלתי נבונה באופן מדהים ומקוממת במיוחד, משום שטורקיה של ארדואן חותרת בגלוי לערער את ערכיו ואת האינטרסים ארוכי הטווח של המערב, ולהביא לחיסולה של ישראל.

ארדואן לא מהסס לשוב ולהגדיר את ארצות הברית כמעצמה דועכת וכ"פטרון אימפריאליסטי של טרור"; להתייבב לצד רוסיה מול המערב בכל הנוגע להגנתה של איראן, לכלכלתה ולמאמץ המלחמתי שלה; לארח את מפקדת חמאס על אדמת טורקיה, ובו בזמן משדל את ידידו, נשיא ארצות הברית דונלד טראמפ, ואת מנהיגי אירופה התמימים, להרעיף עליו הטבות.

שורה של דו"חות מעמיקים שפרסם החודש מכון המחקר Middle East Forum, היושב בפילדלפיה, מראה את שאיפתו של ארדואן להגיע לאוטונומיה אסטרטגית ועליונות אזורית במזרח התיכון בתקופה שלאחר סיום ההגמוניה האמריקנית. הרטוריקה הלוחמנית שלו ומעשיו התוקפניים [?] ובהם התפשטות צבאית בסוריה, בעיראק וברחבי מזרח הים התיכון [?] מכוונים לכינונו של סדר אזורי בהובלת טורקיה, הנושא בגלוי שאיפות עות'מאניות ואסלאמיסטיות-ג'יהאדיסטיות.

"כיום טורקיה היא יריב שרק לעיתים משתף פעולה, וארצות הברית עומדת לסבסד את המכונה שנבנתה כדי להחליף אותה", כתב מנהל ה-MEF, גרג רומן. אין בכך שום היגיון. ושינגטון מממנת את מנגנון הבלימה של עצמה, ומכנה את המקדמה לכך "ברית".

לדבריו, "הציוד הצבאי האמריקני הוא הסולם שאותה טורקיה צריכה לשכור לו כדי לטפס אל מחוץ לחולשתה הנוכחית. טורקיה החדשה משתמשת בכליו של ההגמון כדי לבנות את המכונה שביום מן הימים תהפוך אותו ללא רלוונטי".

במקביל, טורקיה מקדמת ברית סונית עם סעודיה, מצרים, פקיסטן וקטאר, ברית הנושאת ריח חריף של אנטי-אמריקניות. עמיתתי במכון משגב, נועה לזימי, עוקבת אחר התהליך הזה ומזהירה כי אנקרה אף גיבשה טיוטת חוקה לקונפדרציה אסלאמית שנועדה להחליף את נאט"ו.

נאט"ו אינה יכולה להרשות לעצמה בעת הזאת קרע מוחלט עם מדינה השולטת במצרי טורקיה (המחברים בין הים השחור לים התיכון) ומארכת נשק גרעיני אמריקני. אולם לכל הפחות יש להחיל על טורקיה עיקרון של הדדיות. כל חוזה וכל הטבה צריכים להיות מותנים בהתנהלות טורקית מתונה יותר.

הגיעה העת להציב בפני ארדואן מראה ולהתעמת עימו על התקרבותו המסוכנת לרוסיה, לסין ולאיראן; על הכיבוש הצבאי הטורקי המתמשך של צפון קפריסין ושל צפון סוריה; ועל המלחמה שהוא מנהל בפועל נגד ישראל.

בכל הנוגע ליהודים, ארדואן הוא אנטישמי אותנטי מן האסכולה הישנה. הוא מאמין באמת ובתמים במיתוסים האנטישמיים הקלאסיים, ובראשם "הפרוטוקולים של זקני ציון", שלפיהם היהודים שולטים במערכת הבנקאות העולמית ובאימפריות התקשורת. הוא פשוט שונא יהודים וישראלים, ושאיפתו היא להוביל קואליציה פאן-אסלאמית שתמחץ את ישראל.

לרגע קצר, בשנת 2022, כאשר אירח בטורקיה את נשיא המדינה יצחק הרצוג, נדמה היה כי ארדואן מעוניין בשיפור היחסים עם ישראל. הוא אף מלמל כמה מילים על הזדמנויות לשיתוף פעולה אזורי ובילטרלי.

ואכן, הפשרה דיפלומטית בין אנקרה לירושלים הייתה עשויה לחזק את היציבות האזורית. אולם מאז אוקטובר 2023 חזר ארדואן לעמדתו הטבעית ² תפיסה הרואה בהשמדת ישראל יעד לגיטימי.

בשנת 2025 התפלל בפומבי כי "אללה ישמיד ויחריב את ישראל הציונית". רק השבוע שב וטען כי ניסיון ההפיכה בטורקיה בשנת 2016 אורגן בידי "האידאולוגיה הציונית הרצחנית, הכובשת וההתפשטותית".

לדברי ארדואן, "כאשר אנו נאבקים בציונות, איננו מנהלים מאבק אישי למען עצמנו. אנו מנהלים את המאבק הזה למען הישרדותנו שלנו ולמען הישרדותו הקולקטיבית של עמנו. הציונות מאיימת לא רק עליי, לא רק על מפלגתי ולא רק על הברית שלנו ² אלא על כולם."

לאחר מכן תקף את ישראל בעקבות הכרתה הרשמית ברצח העם הארמני, והסלים שוב את האשמותיו הכוזבות בדבר "רצח עם" ישראלי. לדבריו, ישראל היא "מדינה שעל ידיה דמם של 73 אלף עזתים חפים מפשע, רובם ילדים ונשים."

השבוע אומנם נמנע ארדואן מלכנות במפורש את מנהיגי ישראל "היטלריסטים" או את ראש הממשלה בנימין נתניהו "הפיהרר של זמננו" (כפי שעשה בשנים 2023 ו-2024), וגם לא השמיץ את

ישראל בטענה שהיא מענה ילדים פלסטינים "כפי שנעשה במחנות הריכוז במלחמת העולם השנייה, ובשיטות שהיו מביישות אפילו את הנאצים" (כפי שטען בפסגת ארגון שיתוף הפעולה האסלאמי באיסטנבול), אולם בנאום שנשא בפרלמנט התיאטרלי שלו טען הרודן הטורקי כי פעילותה הצבאית של ישראל בסוריה ובלבנון הסלימה לרמה העלולה לסכן גם את טורקיה. לדבריו, "התוקפנות" הישראלית מאיימת על העולם כולו, ויש לבלום אותה.

לפי הנשיא טראמפ, צבאו של ארדואן אף נערך השנה להצטרף למלחמה של איראן נגד ישראל, עד שטראמפ "ביקש מארדואן שלא לעשות זאת". למרות זאת, ארדואן ממשיך לאיים שוב ושוב במלחמה נגד ישראל סביב שדות הגז במזרח הים התיכון.

בשבוע שעבר חשף צה"ל פעם נוספת תשתית טרור של חמאס שפעלה בהכוונה משטח טורקיה, שגייסה פעילים לביצוע פיגועי טרור והעבירה אמצעי לחימה וכספים ליהודה ושומרון. טורקיה מארחת את מפקדת חמאס מאז שנת 2012, והיא מעניקה לו גיבוי מלא מאז מתקפת הטרור, הטבח והחטיפות שביצע החמאס בישראל בשנת 2023.

יתרה מכך, זה שנים שארדואן מוביל פלישה טורקית שקטה בירושלים. טורקיה משקיעה עשרות מיליוני דולרים מדי שנה בפעילות "דעווה" [?] הטפה אסלאמית [?] בשיקום מוסדות מוסלמיים, בחלוקת מענקי חגים ובהפעלת רשתות חברתיות במזרח ירושלים, תוך האדרת מחבלים וקריאה מפורשת להתנגדות אלימה לישראל. אנשי דת הנתמכים בידי טורקיה וגורמים אסלאמיסטיים קיצוניים אחרים מובילים שוב ושוב פרובוקציות בהר הבית ופעילויות חתרניות נוספות.

הקונסוליה הטורקית בירושלים ושתי סוכנויות טורקיות בעלות אופי ממשלתי-למחצה מעורבות ישירות בפעילות זו. על פי הודאתן שלהן, מדובר בהשקעה של יותר מ-40 מיליון דולר בשנה. התוצאה ניכרת בשטח: דגלי טורקיה מתנופפים כיום בכל רחבי מזרח ירושלים, ובולטת במיוחד נוכחותם בהר הבית.

מטרתה של טורקיה אינה תמימה כלל ועיקר. היא מבקשת לערער את אחיזתה של ישראל בעיר הקודש, ובמקביל לבסס את תביעתו של ארדואן להנהגת העולם המוסלמי, בדרך להגשמת חזונו על סולטנות אסלאמית עולמית.

ובחזית הפנים? ארדואן כלא יותר עיתונאים, שופטים, גנרלים ואנשי אקדמיה מכל מדינה אחרת בעולם, לרבות סין. הוא בונה כעת 40 אלף תאי כלא חדשים כדי להתמודד עם העומס ומעצב משטר סמכותני שנועד לשרת את שאיפותיו האימפריאליות.

הגיע הזמן להעמיד את ארדואן במקומו ולרסן את מדיניות החוץ והביטחון התוקפנית והשאפתנית שלו. כיצד ייתכן שמנהיגי ארצות הברית ואירופה אינם מבחינים בכך?

כיצד הם יכולים להתעלם במודע מהשמצתו השיטתית את המערב ומהחתימה המעשית שלו תחת האינטרסים המערביים, כמו גם מהרטוריקה המסיתתה ומהצעדים המסוכנים שהוא נוקט נגד

ישראל? כיצד הם יכולים להגיע בשבוע הבא לאנקרה, לחבק, לנשק ולתגמל את ארדואן, מבלי לדרוש ממנו לחדול ממדיניותו הלוחמנית?

פורסם במידה, בתאריך 07 ביולי 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.